

SAMSKAPING I TILTAK MOT MARIN PLASTFORSØPLING

Eugene Guribye

NORCE Norwegian Research Centre AS

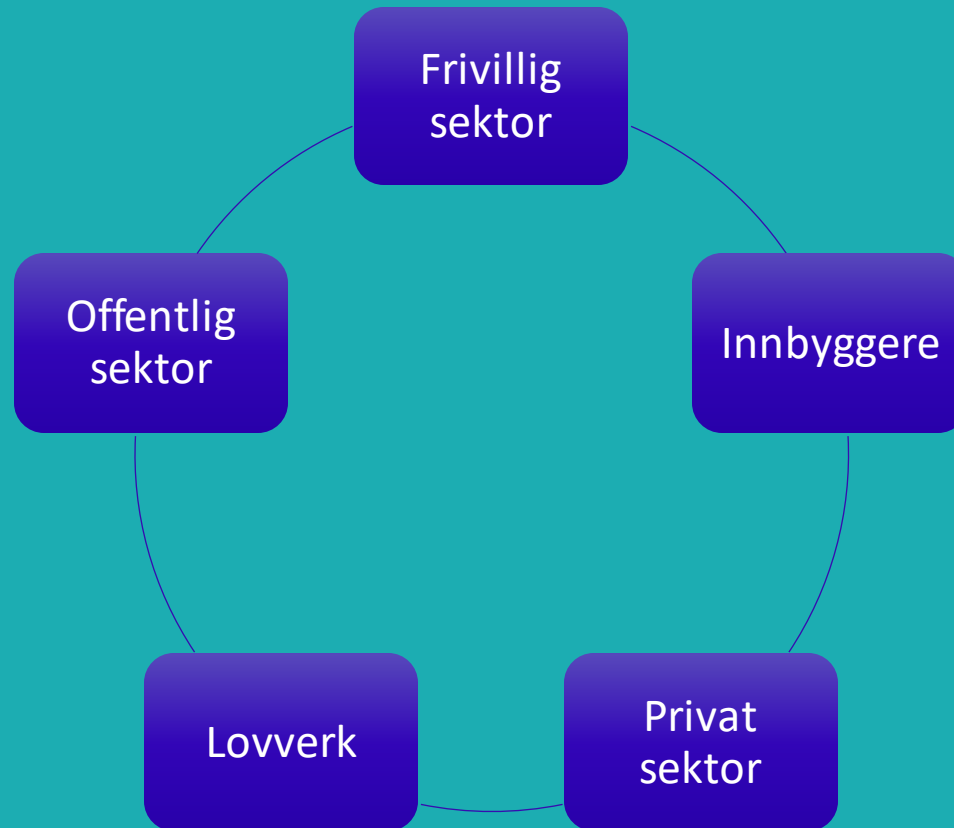
PLASTFLOKEN, BERGEN 18.4.2024

Bakgrunn

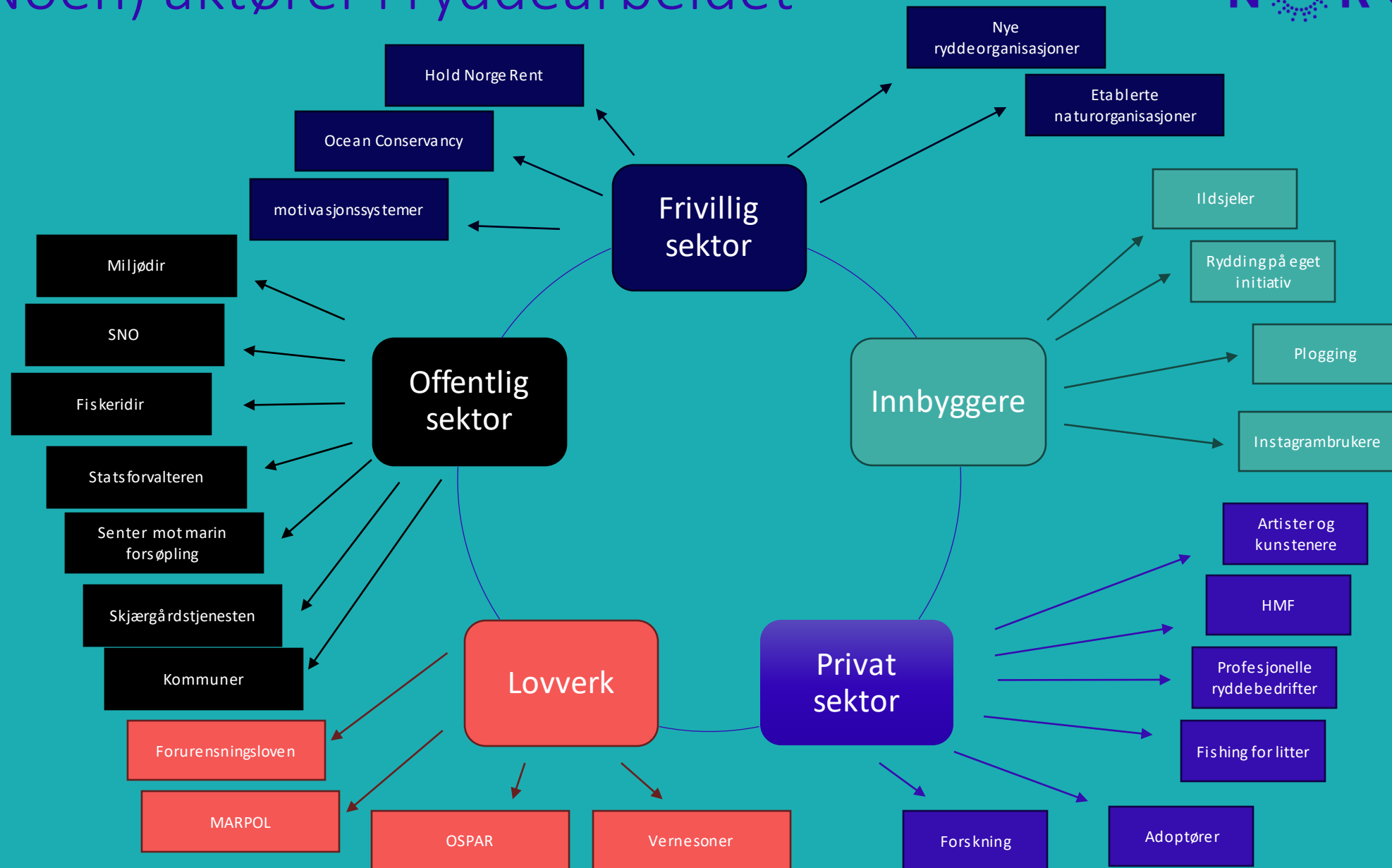

- Stort fokus på **samskaping** og *aktivt medborgerskap* som nøkkel i fremtidens velferdssamfunn
- *Hver aktør bidrar med sine erfaringer, ressurser, kompetanser og ideer og samarbeider for å finne løsninger på gjensidige utfordringer*
- *Fra styring til tilrettelegging*
- Ikke bærekraftig å outsource all strandrydding til enkeltorganisasjoner, men **hele lokalsamfunnet må involveres**

Aktører i ryddearbeidet

(Noen) aktører i ryddearbeidet

Kompleksitet i ansvarsområder og lovverk

- Overveldende ansvarskompleksitet
- Usikkerhet
- *Forurensere betaler prinsippet* komplisert i praksis
- Politianmeldelser for miljøkriminalitet: varierende utfall
- Naturresevater –anmeldelse for rydding på feil tidspunkt
- Kystskippersertifikatet

Koordinering av ryddedugnader

- *Identifiser et område som trenger opprydding, og som er trygt og tilgjengelig*
- *Ta kontakt med lokale myndigheter med ansvar for lokaliteten for å få nødvendige tillatelser til å være der*
- *Lag en god plan for å bli kvitt søppel og resirkulerbart materiale som plukkes*
- *Besøk området på forhånd for å avgjøre hvor en check-in stasjon skal plasseres, hvor man skal sette fra seg søppel og resirkulerbart materiale, og hvilke områder frivillige skal rydde*
- *Registrer arrangementet hos Ocean Conservancy via eget skjema og kartløsning*
- *Rekrutter venner, familie og kollegaer til oppryddingsaksjonen*
- *Opprett et arrangement på sosiale medier slik at du kan kommunisere med deltakere*
- *Lag, skriv ut og del ut arrangement-flyers i området*
- *Samle nødvendig utstyr slik som arbeidshansker for de frivillige, vannflasker, førstehjelpsskrin, solkrem, insektspray, søppelsekker, deltakerlister, penner, informasjon om hvor deltakerne kan laste ned Clean Swell appen og registreringsskjema, håndservietter og vekt til å veie søppelet.*
- *Identifiser sikkerhetsrisikoer slik som steinete områder, flo, giftige planter, veier, strømkabler, etc.*
- *Informere de frivillige om hvordan de bør kle seg*
- *Lag en plan for å håndtere skarpe gjenstander slik som sprøyter, glass osv*
- *Finn ut hvordan du kan kontakte nødvendige lokale myndigheter ved funn av døde dy*
- *Lag en plan for å redusere søppel og økologisk fotavtrykk i forbindelse med aksjonen (med egne punktlister for matavfall, vannflasker, transport og avfallsdunker)*

Svermteori

- *Hvordan kan selvorganisert, lederløst svermadferd i dyreriket overføres til menneskesamfunnet?*
- Enkle dyr følger enkle regler og handler utfra informasjon i sin umiddelbare nærhet
- Samlet system hvor man kan få til ting som enkeltindividene ikke ville fått til på egen hånd
- Design av fraktruter, utvikling av flyveplaner, koordinering av militærroboter, involvering av kunder i produktinnovasjon, organisering av bedrifter og organisasjoner, mm.

Selvorganiserte systemer

- Lavt nivå av strategiske beslutninger
- Aktører med evner og **vilje** til å organisere seg selv, dele ressurser og infrastruktur som muliggjør bredt samarbeid
- **Tilrettelegging** resulterer i høyt engasjement og kollektiv evne til innovasjon

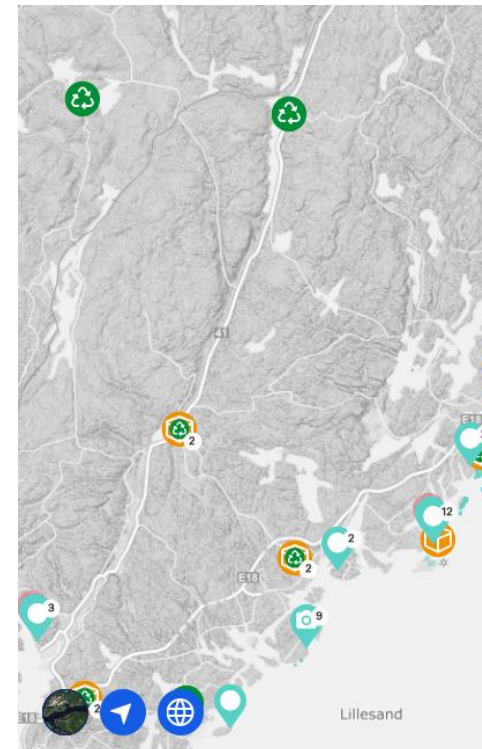

Utfordringer

- Mindre forutsigbarhet, kortsiktighet, mangel på evaluerende systemer
- Minst effektive når de er fullstendig selvorganisert
- Behov for aktør(er) som har ansvar for å vurdere adferdsmønstre og organisering i et langsiktig perspektiv

Tilrettelegging av strandrydding som *selvorganisert system*

TRANSPORTORDNING

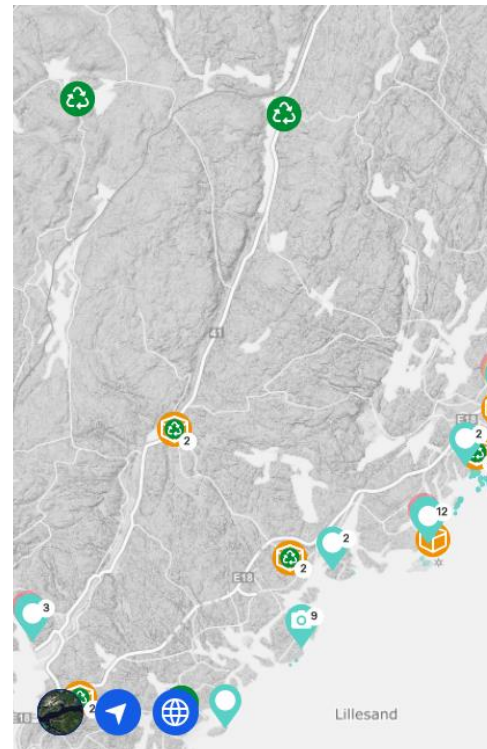
RYDDEUTSTYR

ADOPSJONSORDNING

OVERSIKT

MOTIVASJON

Tilrettelegging av strandrydding som *selvorganisert system*

TRANSPORTORDNING

RYDDEUTSTYR

ADOPSJONSORDNING

OVERSIKT

MOTIVASJON

Behov for oversiktsfunksjon

- Unngå rydding på adopterte steder, Rydd Norge soner, OSPAR strender, vernesoner, osv
- Unngå at det primært ryddes i populære områder
- Tilfeldig hvem som er lokal koordinator og hvordan det gjøres
- Statsforvalterens koordinatorrolle uklar
- Digitale redskap (Rydde) fordrer bred oppslutning

Anbefalinger for samskaping rundt strandrydding

- Tilrettelegging for å involvere hele lokalsamfunnet
- Én aktør med hovedansvar for tilrettelegging for og oppfølging av langsiktige selvorganiserte system
- Klarere skille mellom profesjonell og frivillig opprydding: Profesjonelt koordinerte aksjoner i krevende områder; tilrettelegging for selvorganisert rydding i mindre krevende områder
- Større samskapende innsats oppover i innsatskjeden

Samskaping i tiltak mot marin plastforsøpling

Eugene Guribye

